

VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO FONDO TARYBA

TARYBOS POSĖDŽIO (VIDEOKONFERENCIJOS)

PROTOKOLAS

2024- - Nr. DO-4E-

Vilnius

Fondo tarybos pirmininkas – V. Šilinskas.

Tarybos posėdžio sekretorė – J. Šalc.

Dalyvauja:

Tarybos nariai – A. Černiauskas, V. Kalinauskas, V. Kunca, A. Zvicevičius, G. Rainys, A. Pečkauskas, R. Skyrienė, V. Butkus, I. Paludnevičiūtė, L. Soščenkienė, A. Bertasius.

Tarybos patarėjas – T. Medaiskis.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos viceministras – M. Šiurkus.

Lietuvos Respublikos Finansų ministerijos viceministras – D. Sadeckas.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Pensijų grupės vadovė I. Buškutė.

Fondo valdybos direktorius – K. Čereška.

Fondo valdybos direktoriaus pavaduotoja – V. Latvienė.

Fondo valdybos skyrių vedėjos – Fondo finansų ir apskaitos skyriaus vedėja R. Domarkienė; Statistikos, analizės ir prognozės skyriaus vedėja Laima Stragauskienė.

Darbotvarkė:

1. Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 12 ir 23 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Valstybės socialinių fondų biudžetų sandaros įstatymo 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projektų pristatymas

SVARSTYTA: Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 12 ir 23 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Valstybės socialinių fondų biudžetų sandaros įstatymo 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projektų pristatymas.

V. Kalinauskas.

Iš valstybės biudžeto socialinėms išmokoms, kurias moka „Sodra“ asignavimai yra numatomi valstybinėms pensijoms – 350 mln. eurų, skatinamosios įmokoms – 260 mln. eurų. Lėšų yra pakankamai, kad būtų padengtas poreikis, kuris yra numatytas. Problema, kurią bandėme spręsti: 2023 metų pabaigoje prezidentas vetavo Šalpos pensijų įstatymą, kuriame numatyta, kad pensijų priemokų apskaičiavimui yra naudojamas einamųjų metų MVPD (minimalus vartojamų pajamų dydis). Buvo pateiktas pasiūlymas, kad visos priemokos ir kitos išmokos būtų apskaičiuojamos taikant praėjusių metų MVPD. Dėl šios priežasties valstybės biudžete atsirado 56 mln. eurų trūkumas.

M. Šiurkus.

MVPD apskaičiuojamas pagal patvirtintą metodiką kiekvienais metais įvertinus maisto, drabužių ir kitas išlaidas – paskaičiuojama, kiek žmogui turėtų tekti minimalių vartojimo pajamų. Kol nebuvo infliacijos šuolių, MVPD didėjimas nebuvo ženklus. Praėję metai buvo išskirtiniai, kai MVPD padidėjo nuo 354 iki 446 eurų. Tai rekordinis augimas, kurio nėra buvę. Visi kiti dydžiai (pvz., bazinės išmokos, valstybės remiamos pajamų dydis – VRP) yra skaičiuojami pagal praeitų metų MVPD. Mes siūlėme, kad kaip ir visos kitos išmokos, mažų pensijų priemokos būtų skaičiuojamos

pagal praėjusių metų MVPD, tačiau šį sprendimą vetavo prezidentas ir dėl to „Sodros“ biudžete atsirado trūkumas, nes priimtame biudžete lėšos mažų pensijų priemokoms buvo numatytos pagal praėjusių metų VRP.

V. Kalinauskas

Galimi du sprendimo būdai. Pirmas – valstybės biudžetas skolinasi lėšas ir perveda reikalingą sumą. Antras – trūkumą padengti einamųjų metų „Sodros“ perviršio lėšomis. Būtinės tam sąlygos: perviršis valstybinėms išmokoms mokėti; valstybės biudžeto asignavimų trūkumas. „Sodrai“ šios lėšos yra gražinamos po dvejų metų.

Po kilusios Tarybos narių diskusijos, siūlome patobulinti įstatymo variantą ir numatyti, kad tik pagal Šalpos pensijų įstatymą mokamas socialinio draudimo pensijų priemokas būtų galimybė finansuoti einamaisiais metais iš „Sodros“ perviršio ir tas lėšas grąžinti į „Sodros“ biudžetą, kai bus aišku, kiek buvo pasiskolinta.

Gerbiami Tarybą, norėčiau informuoti, kad projektus deriname ne tik su institucijomis, bet buvo pateiktas ir „Sodros“ tarybai. Bet trūksta informacijos ir Tarybos nariai negauna tos informacijos. Reiktų apsvarstyti, kaip Tarybos narius pasiektų mūsų teikiami siūlymai dėl „Sodros“ biudžeto, įmokų, išmokų.

I. Buškutė.

Mechanizmas, kuomet trūkstamos lėšos finansuojamos „Sodroje“ savais pinigais, o valstybės biudžetas tą trūkumą išlygina „t+2 metais“, jau dabar taikoma bendrajai pensijos daliai. Kasmet biudžeto projekte yra numatomi pinigai bendrajai pensijos daliai finansuoti. Bet jeigu nutinka taip, kad pinigų numatyta per daug arba per mažai, skirtumai išlyginami kaip siūloma projekte – „t+2“ metais.

R. Skyrienė.

Prisidėjau prie izdo valdymo kūrimo pagrindų ir prisimenu, kaip „Sodros“ biudžetą buvo svarstyta jungti į bendrą valstybės biudžetą. Bet „Sodros“ biudžetas liko atskiras. Manau, kad leidus vieną kartą naudotis „Sodros“ lėšomis, bus paprasta tai padaryti ir kitus kartus. Dėl to palaikau T. Medaiskio išsakytas mintis laiške. Manau, kad nereikėtų „Sodros“ biudžeto leisti nedraudiminėms išmokoms.

T. Medaiskis.

Dėl komunikacijos su Tarybos nariais – toks svarbus dalykas turėtų būti pradedamas nuo aptarimo Taryboje. Dabar buvo teikiami įstatymų projektai, apie kuriuos sužinojo Tarybos nariai ir kilo triukšmas. Be to, ne taip suprantame – atrodo, kad visos išmokos iš valstybės biudžeto ketinama mokėti iš „Sodros“ biudžeto“. Komunikacija turėtų būti geresnė. Tarybos vaidmens klausimui 23, 5 dalies pildyme, kad Vyriausybės sprendimu gali būti lėšos naudojamos. Galbūt reikėtų sakyti – Tarybai pritarus Vyriausybės sprendimu.

Naujame variante atsisakote priemokų, paliekate tik pagal Šalpos įstatymą šalpos pensijų priemokoms. Tai – geras žingsnis, bet matau grėsmę: vienais metais liks valstybės biudžetas skolingas 1 mln. eurų, kitais liks 2 mln. eurų skolingas, trečiais – 1 mln. eurų atiduos, bet liks 3 mln. eurų skolingas. Abejočiau šiuo pasiūlymu – socialinio draudimo biudžeto lėšas skolinti Šalpos pensijų įstatyme numatytoms priemokoms. Tai kelia grėsmę socialinio draudimo biudžeto stabilumui. Prognozės „Sodros“ biudžetui ne visai geros, todėl, manau, jeigu valstybė imasi tokių finansavimų, turėtų būti ieškoma papildomų pinigų padidėjusiems poreikiams, o ne iš „Sodros“ biudžeto. Abejočiau, ar reikia pritarti sušvelnintam variantui.

V. Kunca.

Iniciavau šį posėdį pamatęs įstatymo projektą. Dabar teikiama visai kita formuluotė. Pritariu T. Medaiskiui, abejotina, kad Taryba galėtų pritarti. Nebent būtų konkrečiai apibrėžtas laikotarpis. Išgirdau, kad bazinė pensija, kuri finansuojama iš valstybės biudžeto, jei trūksta lėšų, jau yra paimama iš „Sodros“ biudžeto. Apie tai Taryba nieko nežinojo. Ar tai įteisinta įstatymo lygyje?

V. Kalinauskas.

Socialinio draudimo įstatyme numatyta, kad jeigu paskaičiuojama, kad einamaisiais metais bazinei pensijai nefinansuota tinkamai visa dalis, tai ji yra numatoma praėjus vieniems mokestiniams metams. Praeitais metais papildomai buvo skirta apie 21,7 mln. eurų papildomai, šiais metais irgi yra numatyta 12,7 mln. eurų bazinei pensijai.

V. Kunca.

Tai nebuvo derinta su Taryba. Pritariu T. Medaiskio nuomonei, kad tik su Tarybos pritarimu galima spręsti šiuos klausimus. Priimti sprendimai be Tarybos rodo, kad Taryba yra nereikalinga nei „Sodrai“, nei įstatymų leidėjams.

V. Butkus.

Pritariu visoms išsakytoms mintims. „Sodra“ turi paviršių, atrodo, kad viskas gerai, bet neramina geopolitinę, ekonominę situacijas, situacija su Amerikos federaliniais bankais, kurie nežada mažinti palūkanų, o gal netgi jas didins. Kokia bus ekonomika ir kas mūsų laukia su būsimais bedarbiais, bus sunku prognozuoti. Neramina tai, kad sukauptas rezervas tikrai gali greitai *ištirpti*. Kaip sakė prieš tai pasisakę kolegos, skolintas lėšas sugrąžinti iš valstybės biudžeto nebus taip paprasta.

G. Rainys.

Palyginkite, prašau, atnaujintą pasiūlymą su pirminiu pasiūlymu. Aš supratau, kad pirminiame variante siūlyta ir bazinę pensiją, ir šalpos, ir neakredituotų trūkstamą dalį pervesti iš „Sodros“. Kuo atnaujintas pasiūlymas skiriasi nuo bazinio?

V. Kalinauskas.

Pirminiame siūlyme buvo bendra formuluotė, kad valstybės biudžeto mokamos išmokos, kurias moka „Sodra“ ir skatinamojo pobūdžio įmokos, kurias perveda „Sodra“. Jeigu einamaisiais metais yra trūkumas iš valstybės biudžeto asignavimo, t. y., yra didesnis poreikis nei numatyta, tuomet imama iš einamųjų metų „Sodros“ paviršio (jei einamaisiais metais surenkama daugiau, tada tos lėšos galėtų būti panaudotos jei trūksta asignavimų). Formuluotė buvo bendra visoms išmokoms ir skatinamojo pobūdžio įmokoms. Dabar kalbame tik apie Šalpos pensijų įstatyme numatytiems socialinio draudimo pensijų priemokoms mokėti.

T. Medaiskis.

Pirminiame nenumatyta grąžinimo sąlygos, o dabar atiduodame per „t+2“.

V. Kalinauskas.

Ir pirminiame, ir dabartiniame variante yra numatyta, kad tai, kas pasiskolinta iš einamųjų metų paviršio, yra suplanuojama biudžete ir grąžinama po 1 mokestinių metų.

M. Šiurkus.

Rizikų, kad lėšos bus pradėtos naudoti neatsakingai ir kad tokių atvejų gali pasitaikyti, atsirasti negali. Nes, pirmiausia, turi būti „Sodros“ perviršis, ir tai gali būti tik pensijų priemokoms finansuoti, t. y., tiems žmonėms, kurie ir dabar gauna pensijas ir yra drausti arba įstatyme numatyti kaip draudžiami. Grįžtant prie techninių dalykų, dėl ko susidarė tokia situacija, valstybės biudžetas pradedamas planuoti balandžio mėnesį. Preliminarų MVPD sužinome rugsėjo mėnesį, dėl to negalime suplanuoti lėšų. Žinodami, kiek lėšų reikės mažų pensijų priemokoms finansuoti pagal praėjusių metų MVPD, teikiame įstatymą, kad tos lėšos būtų skaičiuojamos pagal praėjusių metų MVPD. MVPD augimas nuo 354 eurų iki 446 yra istorinis ir, tikimės, nepasikartos. Tai susiję su infliacija. Dėl to šiais metais pritrūkome lėšų.

I. Buškutė.

Kai pernai planavome biudžetus šioms metams, rugsėjo mėnesį preliminariai buvo planuojama, kad MVPD bus 400 eurų. Įvertinus 400 eurų ribą, kurią mūsų strategai turėdami išankstinius duomenis įvertino, mums reikėjo 29 mln. eurų. Tiek buvo suplanuota biudžete. Naują MVPD (446 eurai), įvertinus Engel indeksą ir visus ne maisto prekių krepšelio brangimo duomenis, sužinojome gruodžio mėnesį. Rezultatas toks, kad mažų pensijų priemokoms pinigai baigsis gegužės mėnesio viduryje.

V. Kunca.

Atnaujintame pasiūlyme nenurodoma, kad 2025 metams. Reiktų sukonkretinti, tada galima diskutuoti. Su šia formuluote sutikti negalima.

T. Medaiskis.

Jei atsitinka taip, kad mažų pensijų priemokoms pritrūksta lėšų, kodėl valstybės biudžete negalima rasti papildomų lėšų, kodėl jų reikia ieškoti „Sodros“ biudžete?

V. Kalinauskas.

Mokame socialinio draudimo pensijų priemokas, kurios finansuojamos iš valstybės biudžeto, ir negalime tiksliai numatyti poreikio dėl besikeičiančio MVPD. Išmokame pensijas ir mažąsias pensijas, ir iš valstybės biudžeto kompensuojame. Tai „Sodros“ išmokų gavėjai, kurie iš valstybės biudžeto gauna papildomą paramą.

T. Medaiskis.

Tuomet valstybės biudžetas turėtų duoti šias lėšas.

V. Kunca.

Jei perviršį panaudosime šiam finansavimui, tai atitinkamai nepaklius į rezervo fondą. Dabar Finansų ministerija administruoja ir gauna palūkanas, vadinasi, bus nuostolis.

V. Kalinauskas.

Einamaisiais metais – taip. Bet grįžę pinigai bus pervesti į rezervo fondą.

V. Kunca.

Bet palūkanų nebus už metus.

V. Kalinauskas.

Taip, palūkanos nenumatytos.

A. Bertasius.

Kas pasikeis / nepasikeis, jeigu Taryba pritaras / nepritaras? Kokia įtaka bus Vyriaus

V. Kalinauskas.

Tarybos sprendimas bus rekomendacinio pobūdžio. Jei taryba nepritaras, Vyriausybė turės vertinti ir Tarybos nepritarimą. Galutinį sprendimą priims Seimas.

A. Černiauskas.

„Sodros“ biudžeto ir valstybės biudžeto susiejimas, iš „Sodros“ biudžeto padengimas tam tikrų valstybės biudžeto prievolių, kelia nuostabą. Praeitais metais padidinome pensijų vertę. Nors perviršis buvo daug didesnis, bet buvo pasakyta, kad negalime didinti, nes per mažai lėšų nukeliam į rezervą ir tada viršysime metinio šalies biudžeto deficito 3 proc. kriterijų ir tada valstybė neatitiks Maastrichto kriterijų reikalavimų. „Sodros“ biudžete lėšų yra, perviršis yra, bet pensijų didinti negalime, nes kitaip nebus subalansuotas valstybės biudžetas. Dabar turime perviršį „Sodros“ biudžete ir norime naudoti valstybės biudžeto lėšoms padengti. Sudėtinga būna su grąžinimu iš valstybės biudžeto. Šiuo metu šalies apsaugai didelis poreikis valstybės biudžeto – kad nebūtų taip, kad nebus lėšų grąžinimui. Ir vėl, kai kalbėsime apie pensijų didinimą, vėl viskas sustos, kadangi dalis perviršio nukeliam šiam kompensavimui, dalis biudžeto turės suderinti kriterijus, ir t. t. Lietuvoje yra vienos iš žemiausių pensijų Europos sąjungoje. Gal jau užtenka jų sąskaita žaisti su „Sodros“ biudžetu gelbstint valstybės biudžetą? Tai nedidelės sumos, keliasdešimt milijonų eurų, kuriuos valstybė savo biudžete galėtų numatyti kaip rezervą, jei neiškūs rodikliai. „Sodros“ biudžetas turėtų likti toks, koks yra, ir neturėtų būti finansavimų išmokoms, kurias įsipareigojusi mokėti valstybė. Ateina neramūs laikai, todėl geriau perviršio lėšas perkelti į rezervą ir jį didinti.

G. Rainys.

Seimo nariai spręs, mūsų balsas – patiriamasis. Norime kompromiso. Siūlymas Tarybos narių pritarimo gauti negali. Ar yra „susilaikau“ forma balsavime? Gal galima atidžiai sukonspektuoti Seimo nariams Tarybos narių nuogastavimus, kaip A. Černiauskas sakė, ir apie 3 proc. šalies biudžeto deficito kriterijų. Pavyzdžiui, kelių fonde, valstybės biudžetas paima pusę lėšų bendrosioms reikmėms, ir matome, kad kelių būklė negerėja. Argumentų daug, atnaujintas siūlymas yra pagerintas. Kaip balsuosime? Siūlau atiduoti Seimo nariams Tarybos narių nuogastavimus ir argumentus.

A. Černiauskas.

Į Trišalės tarybos sprendimus Seimo nariai atsižvelgia – jei nėra sutarimo, nėra pritarimo, toks teisės aktas priimamas sunkiai, arba nepriimamas. Jei yra visapusiškas partnerių pritarimas, priimama sklandžiai. Socialinių reikalų ir darbo komitetas turėtų nepritari šiam siūlymui. Paprastai komiteto ir „Sodros“ tarybos pozicijos sutampa.

V. Šilinskas.

Siūlau formuluoti taip: 1. Taryba pirminiam plačios apimties įstatymo projektui nepritaria. 2. Taryba siūlo ieškoti galimybių finansuoti valstybės biudžeto lėšomis 3. Jeigu ne, siūlome tobulinti įstatymo projektus, numatant kad lėšos būtų naudojamos tik pensijų priemokoms ir tik už 2025 metus.

T. Medaiskis.

Tik pensijų priemokoms. Siūlau rašyti, kad „gavus Tarybos pritarimą, Vyriausybės sprendimu“.

V. Kalinauskas.

Šiuo atveju galbūt nereikėtų rašyti, kad Vyriausybės sprendimu. Jeigu yra trūkumas, o „Sodros“ biudžete perviršis, tai tiesiog iš jo padengiama.

T. Medaiskis.

Visgi manau, kad reiktų įrašyti, kad be Tarybos žinios tai nebūtų daroma.

V. Šilinskas.

Kad neribotume Vyriausybės galių ir teisių, siūlau formuluoti „Apsvarsčius Taryboje / gavus Tarybos išvadą“. Formuluotę dar atsiųsime, suderinsime.

R. Domarkienė.

Patikslinsiu, kad ne 2025 metų, o 2024 metų trūkumui padengti, ir būtų kompensuoja iš valstybės biudžeto 2026 metais.

V. Šilinskas.

Siūlau formuluoti taip: 1. Taryba pirminiam plačios apimties įstatymo projektui nepritaria. 2. Taryba siūlo ieškoti galimybių finansuoti valstybės biudžeto lėšomis 3. Jeigu ne, siūlome tobulinti įstatymo projektus, numatant kad, lėšos būtų naudojamos tik pensijų priemonėms už 2024 metus ir po svarstymo „Sodros“ taryboje.

Buvo išsiųstas pirminis variantas, bendravome su Vyriausybės teisininkais, kada projektus atsiimsime atgal, patobulinsime ir vėl pateiksime.

V. Kunca.

Vytautai, esate puikus pirmininkas, bet rotacijos principu jau laikas profsąjungos federacijai pirmininkauti.

V. Šilinskas.

Kitą susirinkimą pradėsime nuo Tarybos pirmininko rinkimų.

Tarybos nariai nutarė nepritari pirminiam Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 12 ir 23 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Valstybės socialinių fondų biudžetų sandaros įstatymo 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projektams. Tarybos nariai siūlo ieškoti galimybių finansuoti iš valstybės biudžeto lėšų. Jeigu ne, siūloma keisti formuluotę pagal Tarybos pirmininko pasiūlytą algoritmą ir ją suderinti su Tarybos nariais.

Priedama:

1. Lietuvos Respublikos Valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 12 ir 23 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto ir Lietuvos Respublikos Valstybės socialinių fondų biudžetų sandaros įstatymo Nr. IX-547 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto aiškinamasis raštas (4 lapai)
2. Lietuvos Respublikos Valstybės socialinių fondų biudžetų sandaros įstatymo Nr. IX-547 5 straipsnio pakeitimo įstatymas. Projekto lyginamasis variantas (1 lapas)

3. Lietuvos Respublikos Valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 12 ir 23 straipsnių pakeitimo įstatymas. Projekto lyginamasis variantas (2 lapai)

Fondo tarybos pirmininkas

Vytautas Šilinskas

Fondo tarybos sekretorė

Jorinta Šalc